Kiezen tussen lage jongveekosten en meer melk in de eerste lactatie

Ouder afkalven kost geen geld

Een kortere opfokperiode van het jongvee verlaagt doorgaans de kosten van de opfok. Daartegenover staat dat vaarzen met een lagere afkalfleeftijd ook een lagere productie realiseren in de eerste lactatie. Onderzoeker Wilma Steeneveld maakt de balans op.

tekst **Tijmen van Zessen**

Voerfirma's en adviseurs verkondigen het regelmatig: laat vaarzen afkalven op 24 maanden. Dan bespaar je op kosten voor de jongveeopfok: naarmate dieren jonger afkalven, hoeft een veehouder minder jongvee aan te houden voor de vervanging van zijn veestapel. Het ene na het andere opfokplan belooft de mooiste resultaten om de vaars op tijd te laten afkalven, want het is bewezen dat er iets valt te winnen voor de melkveehouder.

Recent onderzoek onder ruim achtduizend vaarzen trekt deze algemene waarheid in twijfel. Het project 'Jongveeopfok, faalkosten en winstkansen' keek naar de relatie tussen de afkalfleeftijd van vaarzen (alva) en de 305 dagenmelkproductie in de eerste lactatie. Uit de analyse blijkt dat vaarzen met een lagere afkalfleeftijd ook een significant lagere productie hebben (figuur 1).

Bedrijfsspecifieke alva

Wilma Steeneveld, onderzoeker voor Wageningen UR, coördineerde het onderzoek. 'Een kortere opfokperiode leidt tot een lagere melkproductie. De groep vaarzen die op 24 maanden afkalfde, produceerde 7164 kilo melk in de eerste lactatie, terwijl de groep die op bijvoorbeeld 26 maanden afkalfde, een significant hogere productie realiseerde van 7308 kilo melk. Het is maar de vraag of de lagere opfokkosten van jonge vaarzen opwegen tegen de lagere melkopbrengsten.'

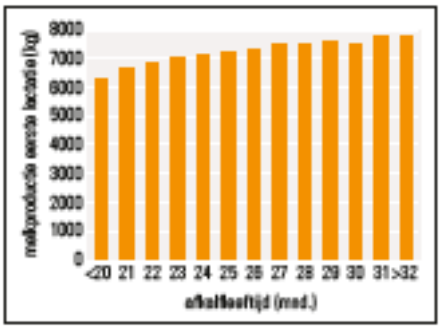
Het antwoord op die vraag is op basis van de uitkomsten van het project helaas niet volledig sluitend te geven. Daarvoor zou het goed zijn om de levensproductie van de dieren te vergelijken. Want het is meestal geen bewuste keuze om vaarzen op een hogere leeftijd te laten afkalven. Vaak zijn deze dieren als pink moeilijk drachtig geworden, door welke oorzaak dan ook. Het idee dat oudere vaarzen eerder het veld moeten ruimen, is daarom niet ondenkbaar. Uiteindelijk zou dat het financiële voordeel van de oudere vaarzen weer tenietdoen.

Steeneveld wil zover niet gaan. 'Van de levensproductie hebben we in dit onderzoek geen data beschikbaar, maar er valt wel wat te winnen met het optimaliseren van de afkalfleeftijd. Elk bedrijf is anders, voor het ene bedrijf kan 24 maanden een ideale afkalfleeftijd zijn, terwijl die voor het andere bedrijf op 26 maanden ligt. Veel hangt af van de opfok, op welke leeftijd pinken dekrijp zijn. Er zijn nog steeds weinig veehouders die regelmatig het jongvee meten of wegen.'

Pleitbezorgers voor een lagere afkalfleeftijd lijken dus gelijk te hebben. Zolang je maar netjes volgens het opfokplan werkt, is de leeftijd waarop jonge dieren dekrijp zijn, eerder bereikt en is een kortere opfok haalbaar, zonder consequenties voor de productie. Maar hoe zit het dan met de cijfers uit deze studie, die zijn toch significant? 'Dat klopt', zegt Steeneveld. 'Ga maar na, als je de afkalfleeftijd verhoogt van 26 naar 27 maanden, dan levert dat 140 kilo melk per lactatie extra op. Dit compenseert de kosten van een extra maand opfok.'

Vaarzen die afkalven op hogere leeftijd, compenseren de extra opfokkosten veelal door meer melkproductie

Figuur 1 – Verband tussen afkalfleeftijd en melkproductie in eerste lactatie (in 305 dagen)

Steeneveld stelt dat het interessant zou zijn om gegevens over lichaamsgewicht bij inseminatie en borstomvang mee te nemen in de analyse. Dan was het pure effect van afkalfleeftijd bij vaarzen beter te onderzoeken.

Invloed melkveehouder

De data in het onderzoek komen van honderd bedrijven uit de provincie Utrecht die gedurende zeven jaar zijn gevolgd. Behalve productiecijfers inventariseerde de studie in 2010 een reeks van kenmerken zoals de frequentie van schoonmaken van de boxen, het apart huisvesten van jongvee en melkkoeien, de hoeveelheid biestverstrekking of de leeftijd bij spenen.

Steeneveld berekende de correlaties met afkalfleeftijd en melkproductie in de eerste lactatie. Conclusie: antibioticamelk geven aan kalveren is gerelateerd aan een lagere afkalfleeftijd en vaccineren tegen pinkengriep is gerelateerd aan een hogere melkproductie in de eerste lactatie. Steeneveld haast zich eraan toe te voegen dat deze uitkomsten, hoewel significant, geen eigen leven moeten leiden. 'De melkveehouder beslist zelf wanneer hij zijn pinken insemineert. Ik vind dat je omgevingsfactoren niet de schuld kunt geven van een hogere afkalfleeftijd.'

Het verband tussen vaccinatie voor pinkengriep en melkproductie in de eerste lactatie is volgens Steeneveld te verklaren doordat pinken die geen pinkengriep krijgen een hoger lichaamsgewicht kunnen bereiken.

Maar het zijn hoegenaamd niet de meest opzienbarende conclusies uit de statistische analyse. Opmerkelijker is dat het vroeg en vaak verstrekken van biest, het vaker reinigen van de boxen en bijvoorbeeld het apart huisvesten van het jongvee niet gerelateerd zijn aan de melkproductie in de eerste lactatie. Hetzelfde geldt voor het aanbieden van weidegang en het niet voeren van restvoer aan het jongvee. |

In zijn woonplaats Tilburg is op 92-jarige leeftijd overleden **Wim Blauwhof**. De Utrechtse boerenzoon trok na zijn opleiding veeteelt aan de universiteit in Wageningen in 1946 als leraar naar Noord-Brabant.

In 1949 werd Blauwhof naast de inspirerende rijksveeteeltconsulent Anton Ariëns benoemd als diens adjunct; in 1954 volgde hij hem op. Wim Blauwhof zou zich in de loop van de jaren blijven inzetten voor de invoering van moderne fokkerijmethoden. Ook op landelijk niveau werd hij geregeld ingeschakeld, toen na 1970 duidelijk werd dat de structuur van de ki-organisatie moest worden gemoderniseerd.

Na zijn afscheid in 1983 werd Wim Blauwhof nog gevraagd als secretaris de vorming van het nieuwe NRS te ondersteunen. Daarbij kwamen zijn tactische gaven en zijn sympathieke optreden mooi van pas.

Wim Blauwhof

Jan Bobbink

Jan Bobbink (51) is vanaf mei de nieuwe directeur van Qlip. Bobbink had eerder leidinggevende functies binnen Alta Genetics en Nutreco. Bij uitgeefconcern Reed Business werkte hij een aantal jaren voor Boerderij, waarvan tweeënhalf jaar als hoofdredacteur.

Het bedrijf Qlip is vooral bekend van analyses van melk op kwaliteit en inhoudstoffen voor de zuivelindustrie alsook voor de mpr van CRV.

Laan van Staalduinen (46) is benoemd tot algemeen directeur van de Social Sciences Group (SSG) van Wageningen UR. Daarmee volgt Van Staalduinen Ruud Huirne op, die eerder dit jaar vertrok naar de Rabobank. Een van de bekendste onderzoeksinstellingen van SSG is het LEI, waarbinnen Van Staalduinen jarenlang in diverse functies werkzaam was.